

Največji slovenski dnevnik
v Zedinjenih državah
Velja za vse leta \$1.00
Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States
Issued Every Day Except Sundays
and Legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N.Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 257. — ŠTEV. 257.

NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 1, 1919. — SOBOTA, 1. NOVEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

PRIČETEK STAVKE PREMOGARJEV

OBOROŽENE SILE ZDROUŽENIH DRŽAV SO BILE POSLANE V VSA PREMOGARSKA SREDIŠČA NA PODLAGI TAJNIH POVELJ. — VETERANI PRVE DIVIZIJE POSLANI V PREMOGARSKA SREDIŠČA S STROJNIMI PUŠKAMI, DA PREPEČLIJU PREKINJENJE PREOBRATA.

Washington, D.C., 31. oktobra. — Na podlagi tajnih povelj so bile poslane danes cete v bližini premogarjev mehkega premoga, kjer bo približno pol milijona premogarjev zastavalo danes ob polnici.

Ničesar ne more izjaviti v sedanjem času, — je rekel vojni tajnik Baker, k so ga vprašali glede brzovlak iz Louisville, da je bil provizoričen oddelek 800 veteranov prve divizije, obstoječi iz infanterije in strojnimi puškarji, poslan v premogovnike zapadne Virginije in glede sporocila iz Chicaga, da so visoki častniki centralnega departmента pripravljeni na poziv oboroženih sil.

Glaši se, da bodo vojaki prve divizije stopili iz vlaka v Huntington, W. Virginije in da se bodo razkropili v različne kraje, kjer je pričakovati nemir. Tem četam poveljuje polkovnik Hartell.

Mornarični vojaki in mornarji, ki se mude na kopnem, bodo tudi na razpolago za stavarsko službo, če jih bo pozval justični departm., — je izjavil mornarični tajnik Daniels. — Če bo treba naših sil na kopnem, — je objavil, — bodo možje poslovali skupno z armado ter bodo na razpolago kamorkoli jih bo poslalo armadno roditvo.

Vlada že nadalje skrbno prikriva svoje načrte. Sodnik Ames počela generalni pravnik, je bil poslan v Indianapolis, kjer bo vladna napela danes zadnje sila, da prepreči namen voditeljev premogarjev, da ustavijo pridelovanje premoga.

Generalni pravnik Palmer je po svojem obisku pri predsedniku Wilsonu pozno včeraj popoldne izjavil:

— Premetril sem celo položaj predsednikom in odobril je vse, kar je bilo storjeno dosedaj. Stavil je tudi par svojih lastnih predlogov, o katerih ne morem razpravljati sedaj.

Edgar Wallace, eden izmed zastopnikov premogarjev, ki so ostali v Washingtonu, je rekel, da bodo premogarji v premogovnih trdih premoga tudi zastavali, brez avtoritete, v znamenju simpatij s stavkarji, če bi se vlada poslužila drastičnih sredstev proti stavkarjem.

Stevilni rezervni častniki in prav posebno oni inteligenčne služe, so dobili povelja, ki jih kličejo nazaj v službo. Razposlana so bila stroga navodila, naj se odločno izvede postavo, tikajočo se posesti eksplozivnih snovi od strani privatnega državljanina,

Ceni se, da približno 200,000 premogarjev v mehkih premogovnikih ne bodo stastavalo in vlada bo v polni meri zavarovala te ter vse druge v njih pravici do dela. Pravica do stavkanja ne bo nikomur odvzeta.

Cete v premogovnih poljih bodo imele pri sebi več kot običajno število inteligenčnih častnikov, ki grade velikansko organizacijo, koje namen je nastopiti proti stavki. Tajnik Baker pravi, da je vojni departm. pripravljen v polni meri zavarovati vse premogarje, ki bodo ostali na delu. Če bo izbruhnila stavka kot doleno in v obsegu kot se preti z delavske strani, bo ustavljena vojska straža krog vsake naprave v premogarske občine bodo stavljeni pod povletivo profosov. Motorni vlaki so pripravljeni na streljih točkah, da se povede z njimi cete na zaželjena mesta.

Prišlo so infomacije, da imajo le maloštevilne kompanije zalo ge za manj kot trideset dni in večina konsumetov ima zaloge za manj kot dva tedna. V teku enega tedna bo do oni, ki so odvisni od manjših pošiljatev, občutili vso težko stavke.

SENAT IN PREMOGARSKA STAVKA

SENAT PODPIRA PREDSEDNIKA WILSONA V NJEGOVEM NAPORU, DA PREPREČI STAVKO PREMOGARJEV. — LA FOLLETTE PROTI UPORABI STROJNIH PUŠK.

Washington, D.C., 31. oktobra. — Z edino enim nasprotnim glasom je senat včeraj zagotovil administraciji svojo polno pomoč "pri uporabi takih ustanovnih in postavnih sredstev, ki bi bila potrebna, da se odpomore sedanjii industrijski križ". Istočasna tozadevna resolucija, ki ne potrebuje podpisa predsednika, je bila sprejeta brez ugovora. Edini nasprotni glas je oddal najbrž senator Fall, ki je preje nagnil, da bo storil tako.

Ko je prišla na vrsto resolucija, je rekel senator Borah, da nōč ugotoviti, da ne bo pomnil ničesar drugega kot podpiranje vlade pri vzdržanju postave in reda. Stavil je predlog, naj se ērta določbe, ki se javno in odkrito glase proti delaveem.

Senator Pomerene je rekel: — Postava je zadostna za ves ceili položaj. Vlada kontrolira in obratuje železnice. Položaj je nekoliko različen od onega, tekmo velike stavke v Chicagu. Vprašanje sedaj je naslednje: — Ali naj vlada kontrolira Lewisu ali pa naj Lewis kontrolira vlado. Glasovanje proti resoluciji bi bilo glasovanje za Lewis.

Sedaj je primeren čas za kongres, da obnovi svojo obljubo, da bo podpisal postavo in red, — je rekel senator Lodge.

— Ne verujem, da nameravajo storiti premogarji kakšno nepoštano stvar, — je rekel senator La Follette. — Nočem, da bi izgledalo, kot da kongres odobruje uporabo strojnih pušk, da se prepreči premogarje pri izvršenju tega, do česar so postavno upravičeni.

Vlada se giba zelo počasi in previdno, kadar se giba proti premogarskim baronom in jeklarskemu trustu, a se giba hitro proti premogarjem, kadar skuša s edini izboljšati svoje stanje.

Cas je prišel, — je izjavil senator Meyers, — ko morata kongres in narod zahtevati nasilno uveljavljanje postav. Sit sem že gledati 110,000,000 ljudi, ki poklekajo na kolena ter prosijo 500,000 mož, naj ne zastavljajo ter jih rešijo zmrznenja. Predsednik in generalni pravnik sta rekla, da je stavka nepostava.

FARMERJI SO PROTI STAVKAM

Farmerji nasprotujejo sedaj vsem stavkam. — Zahtevajo več dela. Delavci kot zavezniki profitirjev.

Hagerstown, Md., 31. oktobra. — V resoluciji, katero je sprejel včeraj Narodni kongres farmerjev na svoji zaključni seji, se glasi, da so kratki delavni dan ter vedno večje zahteve glede plače od strani industrijskih delavcev "zavezniki profitirjev", ki drž življenske stroške na sedanjem višku. Kongres je nadalje izjavil, da nasprotuje vsem stavkam.

Resolucija, ki daje izraza opoziciji proti metodam organiziranega dela, je bila sprejeta vspričo protestov maleknostne manjšine farmerjev, ki so se po glasovanju glede resolucije umaknili s kongresa. Govorniki te manjšine so dvignili velikanski furor v zborovalni dvorani tekom razprave glede te resolucije ter izjavili, da je celo organizirano de lo zapleteno v boj za svoje upravičene zahteve in da bi moralno biti deležno polnih simpatij in podpore ameriških farmerjev.

— Mi vemo, da ne more 44-urni teden prehranjevati sveta ter tudi izjavljamo da ga ne more oblačiti pravi nadalje resolucija.

Oni, ki zagovarjajo kratek dan v industriji, — dostavljajo resolucija — bi ne smeli pričakovati od farmerja, da dela šest pred obedom in šest ur po obedu ter v dodatnem času pred zajtrkem in po večerj.

Resolucija sicer pravi, da obljublja pomoč poštenemu organiziranemu delu, da pa obsoja izdajstvo napačnih voditeljev, ki bi za denat razbili sedanji ustroj družbe ter dvignili rdečo zastavo nad razvalinami propadle republike.

Svojo izjavo, da je proti vsem stavkam, je kongres farmerjev priporočil ustanovljenje zveznega arbitračnega sveta, ki bi nepristranski razslojal med kapitalom in delom.

Posamezni delegati so razente ga priporočili bolj popolno organizacijo in sodelovanje farmerjev ter di boljše zavarovanje farmerja tako v političnem kot ekonomskem oziru. Kongres je končno zahteval sprejem Copper predloga, da se izvzame farmerske kolektivne organizacije in določi protitrustnih postav.

POZIV NA RED

Unija svari svoje člane, naj vzdruži popoln red. — Boljše je, če ne prirejajo shodov.

Charlestown, W. Va., 31. oktobra. — Uradniki West Virginia Miners Union so v odsotnosti pred sednika Keeney, ki se še nvrnil iz Indianapolisa, izdali danes navodila, ki se tičejo stavke premogarjev, ki bo izbruhnila v soboto zjutraj.

— Svoje člane prosimo, — se glasi v okrožnici, — naj ne sklenejo stavarskih shodov, razen v slučaju, da bi bili taki shodi ne obhodno potrebni. Prekrizajte roke ter čakajte!

Bodimo miroljubni ter se pokorimo postavam.

Vzdržimo se vseh demonstracij, ki bi imelo za posledico ustvarjenje nepotrebnih nasprotstev v notranjosti naših vrst.

Dokazite splošni javnosti, da ste lojalni ameriški državljanji.

GRKI NAPREDUJEJO

London, Anglija, 31. oktobra. — Grki čete so zavzele še nadaljnje kraje v Traciji ter napredujejo.

ZADNJI RAZVOJI V PREMOGARSKA STAVKI

Vlada je dobila od zveznega sodnika A. B. Andersona v Indianapolis ustavno povelje proti premogarjem, premogarskim voditeljem ter vsaki stavarski aktivnosti.

Klub uradnemu ustavnemu povelju so zaštrajkali premogarji v 21. okrajih, kjer niso zaštrajkali že včeraj.

Predsednik Wilson je potom posebne proklamacije določil ce ne mehkega premoga ter zopet oživel zvezno kurilno administracijo.

Zvezni knrilni administrator Garfield je napravil načrt za razdelitev premoga.

Kongres je sklenil podprtati administracijo in vse druge oblasti v sedanji industrijski krizi.

American Federation of Labor je protestiral pri zveznem generalnem pravniku Palmeru proti ustavnemu povelju v premogarskih stavki.

Samuel Gompers je rekel, da bi bila posledica ustavnih povelj v premogarskem štrajku velika zmešnjava in nemiri, ki bi se ne omejevali samo na premogarje.

Zvezne čete so odšle v vse premogarske okraje.

ZVEZNO SODIŠČE JE PREPOVEDALO ŠTRAJK

Generalni pravnik Palmer se izgovarja, da ne jemlje ljudem pravice do štrajka.

Washington, D.C., 31. oktobra. — Najvažnejša novica v premogarski stavki je ta, da je zvezno sodišče štrajk sploh prepovedalo.

Merodajni krogci so pričekani, da bo imela ta prepoved za posledico celo kopijo nadaljnih razvodov ter bo odprla vrata raznimi možnostim.

Štrajkarski voditelji pravijo, da je ta odlok zveznega sodišča nasilje proti ustavnim pravicam. Prišlo je pa tudi prepozno, da bi zamogli obvestiti štrajkarje ter jim dati nadaljnja povelja.

Zaenkrat se še ne more dognati, koliko izmed 425,000 ljudi je šlo na delo in koliko jih je ostalo doma. Izvdele se bo šele v pondeljek.

Predsednik Gompers je bil pričakovan, da bo zvezno sodišče nikakor ne zanika ljudem pravice do štrajka, pač pa je uvedlo le proces s katerim hoče odredbi.

Palmer je izjavil, da zvezno sodišče nikakor ne zanika ljudem pravice do štrajka, pač pa je uvedlo le proces s katerim hoče odredbi.

Neunijski rovi izklopijo na leto na 150,000,000 do dvesto milijonov ton premoga, katerega se bo na enakomern način porazdelilo med železnice, splošno občinstvo ter javne utilitete.

Severozapadne železnice imajo precejšnje zimsko zalogu premoga v Duluthu in na točkah, ki ležijo v bližini tega mesta.

Države Nove Anglije so nagrodile zalogu premoga, ki zadostuje za dva meseca, — je rekel tajnik Lane.

Generalni pravnik Palmer je bil pričakovan, da bo zvezno sodišče v glavnem odgovorno za to, da ne bo zavzel izvoz živil iz Amerike takoj obsegajoč kot so splošno pričakovani eksporterji in špekulatorji.

— W prepričanju, da bo zahteva Nemčija velike množine živil, so bile nakupljene velike množine blaga za eksport v Nemčijo, — je rekel, — a nemški narod si je zapel pas še tesneje, ostal pri svoji vojni raciji ter čakal na svoje lastne pridelke, ki so bili zadovoljni ter odpomogli slabemu položaju.

Mr. Hoover je tudi razpravljal o pretečem pomanjkanju sladkorja v tej deželi ter izjavil, da je prohibicija v glavnem odgovorna za sedanje pomanjkanje. Izobraževalni sladkorni urad Združenih držav hoče naprositi predsednika za polnomoč, da sme predpisati izdelovalcem kendija, da se ne uporabljajo v glavnem utilitet (to je pesci, živili in elektraren).

Države Nove Anglije so nagrodile zalogu premoga, ki zadostuje za dva meseca, — je rekel tajnik Lane.

Severozapadne železnice imajo precejšnje zimsko zalogu premoga v glavnem utilitet (to je pesci, živili in elektraren).

Generalni pravnik Palmer je bil pričakovan, da bo zvezno sodišče v glavnem odgovorno za to, da ne bo zavzel izvoz živil iz Amerike takoj obsegajoč kot so splošno pričakovani eksporterji.

— Mr. Hoover je pričakovan, da bo zvezno sodišče v glavnem odgovorno za to, da ne bo zavzel izvoz živil iz Amerike takoj obsegajoč kot so splošno pričakovani eksporterji.

— Mr. Hoover je pričakovan, da bo zvezno sodišče v glavnem odgovorno za to, da ne bo zavzel izvoz živil iz Amerike takoj obsegajoč kot so splošno pričakovani eksporterji.

— Mr. Hoover je pričakovan, da bo zvezno sodišče v glavnem odgovorno za to, da ne bo zavzel izvoz živil iz Amerike takoj obsegajoč kot so splošno pričakovani eksporterji.

— Mr. Hoover je pričakovan, da bo zvezno sodišče v glavnem odgovorno za to, da ne bo zavzel izvoz živil iz Amerike takoj obsegajoč kot so splošno pričakovani eksporterji.

Kako deluje napredna prohibicija na Švedskem

POVSEM NEPRISTRANSKA ANALIZA POSLEDIC SISTEMATIČNE OMEJITVE ZAVŽIVANJA MOČNIH PIJAČ — REAKCIJA, KI SE POJAVI IN ŠKODLJIVOST POPOLNE PROHIBICIJE ŠVEDSKA JE ŠLA V ZADNJIH PETIH LETIH SKOZI TRI ŠADIJE Z OZIROM NA UPORABO ALKOHOLA.

Piše Prosper Buranelli.

Tako v socijologiji kot v amaterski kemiji so znani slučaji poskusov ali eksperimentov, kajih posledica je bila, da se je unela hiša, da je odnesla eksplozija streho ali pa požgala lase neizkušenega človeka.

Ka pa z našim velikim eksperimentom, — splošno narodno prohibicijo?

Ali bo začala hiša, odnesla streho ali pa vsaj osmodila lase o-nih, ki so vpravili ta eksperiment?

Delni odgovor na to vprašanje nam nudijo zadnja poročila iz Švedske, dežele znanih pivek, kjer je popolna prohibicija v veljavi že nekaj mesecov in kjer so številni ljudje skrbno študirali učinkovanje te prohibicije.

Pred osemdesetimi leti je bila Švedska naravnost prepojena z žganjem. Običaj zavživanja močnih pijač se je ukoreninil na Švedskem izraščko, ko so prinesli Križarji s seboj nazaj iz Orijenta skriveni distiliranjem žganja. Pri velikih epidemijah so rabili žganje najprvo kot medicino in kakor hitro je bilo žganje znano navadnemu ljudstvu, ga ni bilo mogoče spraviti nazaj v lekarno. Splošno in močno popijanje je postal narodni greh ter drugače preovitajoče se dežele.

Davek, ki je bil naložen privatnim žganjekuhom, predno so bile tekmo preteklega stoletja uveljavljene različne reforme, je spravil na dan dejstva, da je obstajalo sto tisoč privatnih žganjekuhov. Leta 1902 se je cenilo množino žganja, zavžitega v deželi na približno 46 kvartov na osebo vsako leto.

Proti temu položaju so nastopili merodajni krogi s tem, da so odjavili privatne žganjekuhe ter uvedli sistem kontroliranja množine žganjnih pijač, ki je bila prodana. Tako je bilo opaziti značilno izboljšanje.

Spomladi leta 1914 je bil uveden nov sistem. Ta sistem je znan pod imenom Štokholmski sistem ter se je lotil problema od strani kupovalca. Potom uvedbe sistema izkazuje, da je določil množino žganjnih pijač, kateri si je smel nabaviti vsak posamezni človek.

Prišla je svetovna vojna. Vedno večje pomanjkanje vseh potrebenih žganjnih pijač je bilo posledice, da so bila živila kot krompir in žita odtegnjena proizvajaju žganjnih pijač. Množina žganjnih pijač, dovoljena vsaki osebi, je bila vedno bolj skrčena, dokler ni dospela do konca. S tem je bila veljavljena prohibicija, ki pa se ni nikoli naredila.

Započetnik in ravnatelj Štokholmskega sistema, dr. Ivan Bratt iz Štokholma, je pred kratkim objavil članek, v katerem je opisal različne štadije z ozirom na uporabo alkohola, skozi katere je Švedska v zadnjih letih. Iz njegovega članka hočemo navesti naslednje:

— Švedska je šla v zadnjih petih letih skozi tri štadije z ozirom na uporabo alkohola. Ti štadiji so sledili drug drugemu ter so naslednji: prosta in neomejena prodaja, promerna regulacija ter popolna prohibicija. S tem nam je bila dana prilika, da presodimo razmerne prednosti in slabe strani vsakega sistema. Na kratko lahko izjavimo, da se je črta omejitve ter zavživanja žganjnih pijač gibela navzdol skupaj, dokler ni dospela omejitev do točke, ki leži pod normalnim človeškim poželenjem. V tem trenutku se je človeška narava uprla in takoj je bilo opaziti nemadno povečanje števila oboščevanja, povzročeno od zavživanja denaturiranih žganjnih pijač.

V prvem štadiju takozvane proste prodaje je veljal znani Goteborški sistem. Osnovni princip tega sistema je bil odprava privatne dobitke iz prodaje opojnih pijač. Skočalo se je iztrebiti glavne zlokobne učinke prodajanja žganjnih pijač s tem, da se je zaprl žganjarne ter pospeševalo otvorjenje dobrih, cenenih gostiln za delavce, kjer so dobivali slednji s hrano vred tudi pijsača. Ta sistem je veliko prispomkel k iztrlejanju strašnega žganjarskega zla prejšnjih dni. —

Dokler je veljal Goteborški sistem, se je zmanjšala prodaja pijsača v gostilnah ali restavracijah splošno prejšnje prodaje. Devet deset prodaje opojnih pijsač pa se je izvršilo na način, da so dotedjni odnesli pijsača iz prodajalne na svoj dom.

Sedanja postava, ki urejuje prodajo opojnih pijsač, z izjemo pijsača, ki ne vsebuje več kot tri in šest desetin odstotkov alkohola, je bila uveljavljena v pričetku tekočega leta. Zdi se nam, da je to kratki čas za opazovanje, a postava, tikajoča se žganjnih pijsač, je bila v veljavi izraščko 1916 ter je bila raztegnjena tudi na vina šele v pričetku tekočega leta.

Vsek človek, ki hoče kupiti žgane pijsače ali vino, dobi majhno knjižico s kuponi, katere se lahko odtrga in na to knjižico napiše ime. Enega teh kuponov pusti prodajalec vsaki pot, kadar kupi pijsač. Kupi lahko le v eni prodajalni v svojem lastnem okraju, kjer imajo izkaznico, nosčeč njegovo ime. Pri vsakem nakupu je treba primerjati njegov podpis na kuponu z onim na izkaznici. Vsak posameznik, ki hoče kupiti vino ali žgane pijsače, mora napraviti pršnjo za tako knjižico pri družbi okraja, v katerem živi. Izpolnit mora natanko izdelan identifikacijski formular, v katerem mora navesti svoje ime, svoj rojstni kraj itd. Ko je vložena pršnja, se kompanija natanko informira glede prejšnjega življenja, da se prepriča, če je bil dotedni že kedaj kaznovan radi pjanosti ali če je bil že kedaj navezan na javno radodarnost. Nato odloči družba, če naj dotedni knjižico in če jo dobi, ali naj se njegovo tozadne pravice omeji na ta ali oni načini. Postava določa maksimum, katerega ni mogoče prekoraciči razven v gotovih slučajih, približno štiri kvarne opojnih pijsač na mesec, seveda neupoštevaje pivo.

Posledice te postave so bile v resnici zadovoljive. Štokholm je

HITRA POMOC
Oslabost vred pretekelga dela, izdelanost, okreli sklepi in mišice, sloboten hrbot, pretegovanje iz izpahnjanja, temu je lehkotu odpomoci s takojšnjim uporabo.

PAIN-EXPELLERJA
"Prijatelja v potrebi"

Društvo, ki so enkrat spoznali njegovo zdarvalno moč, ne bodo več brez njega. Samo en Pain-Exeller je, in v vaš varstvo je opremljen z našo tvorničko znamko.

SIDROM

Ce nima zavojov te tvorničko znamke, ni pristen in ga zavrnite. 25 in 65 centov v vseh lekarstvih ali pa pri F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

Razdeljevanje mleka v Londonu. Slike nam kažejo vozove, skladišče mleka na prostem ter razdeljevanje mleka med potrebo prebivalstvo.

Rdeči Križ v Srbiji

AROUND THE WORLD WITH THE AMERICAN RED CROSS.

In Serbia.

Citati in aforizmi

Najbolj je hudo človeku, če ne more gresiti. Kolika slast je v gremu in koliko večja je v hrepenuju po njem. Človek otiče, če greši kar tjavendan, brez pravega premisleka in brez zmernosti. Tako neprenušljeno in nezmerno grešenje je popolnoma neestetično v objektivnem oziru in v suhjetivnem oziru čisto brezlastno, bolj navada nego nezavestno poželenje po prepopovedanju, to se pravi po lepem: ne zavedajo se tako grešniki, da greše in se ne veseli ter se trdi ne kesajo, temveč greše v enomer dalje, dokler bi militali ali opravljali kakšno drugo navadno delo.

Ivan Cankar.

Najhujšje je, da nesreča enega izmedri drugih. Vsak se hoče sam speti, drugače ne verjamе, da ogej žge.

Dr. Fran Detela.

Najlepši dan človeku — zadnji dan, ko nad oholi grad se v nič podira, ko trudno se oko na vek zapira:

Najlepši dan človeku — zadnji dan, z njim konec je trapečega nemira.

Fran Gestrin.

Najlepšega se človek privadi in navelica.

Taktika ljudskega glasovanja

Tri mesece po ratifikaciji mirovne pogodbe z republiko Avstrijo bi se imelo začeti ljudska glasovanje na Koroškem. Komisija, ki bo vodila glasovanje, bo po poročilih, sestavljena iz zastopnikov Anglije, Francije, Italije in Jugoslavije.

Odlčilnega pomena za objektivnost te komisije je vprašanje, kako se bo glasovanje tehnično izvedlo. To vprašanje nikakor ni lahko in določila mirovne pogodbe, ki so zelo kratka, ga niso niti bližno izčrpalna.

Kje naj bo volišči in sedež komisije?

Že vnaprej je jasno, da volišči ne more biti zgolj v središčih sodnega ali političnega okraja, zakaj v tem slučaju bi bilo nemogoče izvesti ljudska glasovanje v pravem pomenu besede. Pomitti je, da gredo k temu glasovanju vsi možki in ženske, ki so dosegli 20. leto in prebivajo stalno v kakem kraju na Koroškem. Ljudje, ki bi šli glasovati v sedež sodnega ali političnega okraja, so pa včasih tako oddaljeni od tega, da bi moral zgubiti vsaj dva dni, če hočejo izvršiti svojo glasovalno dolžnost, in da bi moral s svoj dom in gospodarstvo prepustiti zgolj mladini. To je nemogoče.

Če se volišča ne pomnožijo, bi velikanski odstotek koroškega prebivalstva sploh ne glasoval in odločali bi zgolj majhni trgi, ki so v sled ponemčevalnega sistema avstrijske vlade od nekdaj zamišljeni kot nemške trdnjave, postavljeni zato, da strahujejo svojo slovensko okolico.

Potrebno bi torej bilo, porazdeliti glasovališča vsaj po občinah, kakor tudi namerjajo storiti, če smo prav poučeni. Vendar bo tudi v tem slučaju še velike težave. Na Koroškem imamo zelo gorate in razsežne občine, kakor na primer Bela, Dekle in mnoge druge, katerih skrajnih občin je pristop do občinskega središča zelo nepraktičen; mnogi glasovalci in glasovalec bi morali izgubiti 48 ur in več, da bi se mogli glasovanja vdeležiti.

Ali je mogoče pričakovati od njih, da bodo prepustili svoje domove in gospodarstva za dva dni otrokom? In če se ga ne vdeležijo — kakšno ljudsko glasovanje bi to bilo?

Odlčilnega pomena je tudi, ob kakšnem letnem času se glasova nje izvrši. Ako se začne plebiscit tri mesece po ratifikaciji mirovne pogodbe, se bo vršil ravno v najhujši zimi, ob času, ko hribi zapade globok sneg in je vsako občevanje z goratimi kraji nemogoče. Ta doba traja v mnogih delih Koroške od oktobra do majnika; med tem časom so slovenske kmetije odrezane od trgov in občin, njih prebivalci ne morejo v dolino in nobena komisija ne bo mogla do njih. Če bi se glasovanje vršilo v tem času, bi zopet mogli oddati svoje glasove le prebivalci ravnine, ki v nobenem oziru ne morejo predstavljati volje celotnega Korotana.

Preden se torej sploh začne ljudska glasovanje na Koroškem, bo treba rešiti ta tehnična vprašanja. Od tega, kako se rešijo, je odvisno, ali bo koroško glasovanje ljudsko in pravično.

Naj le hrbot obraža svet ti zloni, ni vse propalo zate. Pomagaj si in ne žaluj brez konca; po burnem tem vremenu Bog milobni ti zopet poslige solnce.

I. Trinko-Zamejski.

Naj mladina veruje mladost in upanju, saj upanje edino oživila, osrečuje mladost. Kadar človeku prerano večino nezaupanje, napravimo ga neobčutnega za vse, kar je lepo in dobro; jemljemo muver, katera ga navdušuje, skratka: zastrupimo mu življenje.

P. Pajkova.

Naj zmisli, kdor slepoto ljubi sveta in od veselja do veselja leta, da smrtna žetev vsak dan bolj dozori. Znabiti, da kdor zdaj vesel prepeva, v mrtavačnem prtu nam pred koncem dneva molče trobental bo: "Memento mori!"

Fran Prešeren.

Za smeh in kratki čas

Profesorjeva modrost.

Profesor je imel predavanje ter rekel svojim učencem:

— Torej, gospoda moja, govor je, ki dviga človeka nad živali. Če bi mogel prasec reči: — Jaz sem prasec, — bi ne bil več prasec, ampak človek.

* * *

Ukor.

— Čedne stvari slišim o tebi, dragi nečak. Ti pohajaš gostilne v družbi gledaliških plesalk.

— Da, draga teta.

— In zakaj?

— Vi mi daste le tisoč kron vsak mesec in moja sredstva mi ne dopuščajo, da bi se pajdaš s poštenimi ženskami.

* * *

V sodnji.

Neki človek je bil obdolžen bigmatije ter stal pred sodnikom.

— Ali morete navesti kakke omiljene okoliščine? — ga je vprašal sodnik.

— Da, jaz imam dve tašči.

NEW YORK

JE SREDIŠČE SVETOVNEGA PROMETA V VSEH OZIRIH

Denarne pošiljatve - Potovanje v stari kraj - Svoje in prijatelje dobiti in domovine sem - vse to se izvrši najhitreje in nezanesljivejše v velikem New Yorku s posredovanjem v obce znanje, ned DVAKSET let obstoječe ter zlasti našim rojakom priljubljene

POTNIŠKE PISARNE in BANKE

EMIL KISS

Ta tvrdka pošilja denar zanesljivo, hitro in po najnižji dnevni ceni, zastopa vse parobrodne družbe, izstavlja manjše DRAFTS na vse zanesljive denarne zavode sveta, sprejema denarne vloge, jih obrestuje od dneve vložitve in izplačuje vloge brez odpovedi.

Ta tvrdka Vam daje GARANCIJO za vse po-slovjanje

Če kaj potrebujete, ne poskusajte drugje, temveč vselej vprašajte to tvrdko

zajam, katera dobile brezplačno.

EMIL KISS

133 Second Ave., Cor. 8 St. New York, N.Y.

Phone: Orchard 4264. Telegrams 1225.

Pod nadzorstvom držav-tega bančnega oddeleka.

Izseljevanje in priseljevanje v naši državi

Pred nedavnim časom so pričakali listi vesti da se v Ameriki pripravlja na tisoče in desetisoče evropskih doseljencev na pot v staro domovino. Ondotne oblasti so cenile to število na dobra dva milijona ljudi ki so želeli odpotovali domov.

To je bilo pred toliko in toliko tedni in danes so — tukaj. Prihajo v manjšem in večjem številu v živinskih in ekspresnih vlakih dan za dnečom — in njihovo število vidno narašča. Po večji prihaja preko Trsta, nekaj tudi preko Dubrovnika in Bosne.

Ljubljana je bila že pred vojno važno središče za izseljence, domov se vračajoče kakor skozi potujejo Amerikance in deloma druge. V sedanji razinah pa je njena važnost naravno še v večji meri narastla, tako narašča, da je treba tem dejstvom posvetiti vso pozornost. —

Vse države, tudi take, ki po izseljevanju niso bile tako močno prizadete kakor Avstrija, so v izpoznavanju neizmerne važnosti tega vprašanja izseljencev v najširšem obsegu storile vse potrebno, da ga urede, napeljejo v edino primerne smeri, državi in narodu v prid in izseljenevem v korist. Le v Avstriji niso mogli s tozadovno zakonodajo nikamor; leta in leta so si ravno nasi poslanci (Krek) na vso moč prizadevali, da bi dobili izseljeniško postavo, a moč in vpliv kapitalističnih činiteljev, zlasti odkritih in prikritih prijateljev velikih parobrodnih družb, je znala vsak zakonski predlog o izseljevanju, če ne onemogočiti, pa vsaj zavlačevati in predragičati v svojo korist.

Srbija ni imela posebnih postav za to, ker je bilo njen izseljevanje z bog ugodnih gospodarskih domaćih razmer, kako neznatno in je malone zadostovala prepoved, da ne sme nikdo zapustiti dežele, ktor ni zadostil vsem vojaškim dolžnostim prvega bana (od 21. do 31. leta).

Za celo državo SHS taka odredba samoposebi umevno ne more niti najmanj zadostovati. Dočim je bilo izseljevanje iz Srbije, kakor že omjenjeno, brezpomembno, je bilo toliko večje in celo usoden polno po slovenskih in hrvatskih deželah.

Da se bo treba radi tega lotiti vprašanja izselitve resno in kaj kmalu, je na dlani, ako nočemo, da zavlada v tem vprašanju anarhija, ki bi bila mladi državi takoj ob njenem rojstvu v toliko škodo kakor je bila stari Avstriji.

Kot vse kaže, so na to tolikanj važno zadeva res da kar pozabili. Vračanje naših Amerikanecov, ki narašča od dne do dne, naj po klici to pereče vprašanje odgovornim činiteljem zopet v spomin.

Zakaj tako, kakor se cela reč zdaj godi, ne more in ne sme več dalje iti. Naj navedemo na kratko le nekaj vzgledov.

Naši Amerikanec se vračajo, toda še več tujih izseljencev, hrvaških, zlasti romunskih potuje skozi naše mesto. Na kolodvoru jim vidirajo potne liste; oka naše postave jih približno premotri, ali niso kakorsibodi sumljivi — s tem je stvar pri kraju. Nihče se ne zmeni več zanje, prepucščeni so vspriči vseh uradnih organov nezalisanemu izkorisčanju in sleparjenju, tako po nekaterih železniških organih, kakor o draznih drugih ljudi gostilniške obrti in do temih elementov, ki preže nanje, da jih pri izmenjanju več vrednega denarja osleparijo tako, da človek res ne more verjeti, da se more kaj takega sploh goditi.

Že v Trstu in drugje tam dol pri menjavanju opeharjeni Amerikanec prinašajo s seboj poleg dolarjev tudi laški in ponarejeni avstrijski denar. Ne poznavajo valute, menjavajo svoj dobr, težko prisluženi denar daleč pod dnevnim kurzom. Znan je naprimer slučaj — eden iz neštetih — da je neka natakarica samo pri enem Amerikanecu v malo hipih "zaslužila" poldruži tisoč kron.

Ko pridejo do spoznanja, kako so brez varstva izročeni na miliost in nemilost tem pijkavim, je povsem naravno, da se oni, — ki se vračajo povečini s tolikim navdušenjem za Jugoslavijo v domovino — ko občutijo prevaro — takoj ob vrtniti ohlade in zavzemajo ne samo zoper tak nered, ampak tudi naravnost zoper indirektno povzročiteljev teh razmer, zoper državo, ki bi bila vendar dolžna, poskrbeti zanje ob vrtniti, kakor so tega vajeni zlasti v Ameriki. Žrtve enakih sleparij postanejo naši Primori, ki se vračajo na svoje, po Lahih zasedene domove, in ki jih moramo v obstoječih okoliščinah pristevati našim najnovješnjim izseljencem.

Prigodilo se je naprimer, da je neka ženska plačala voznilo do Logatec, ki velja za III. razred nekako 23 kron, z desetlirskem bankovcem. Železničar, ki je napisal vozni listek (torej ne pri blagajni) ji je dal z listkim 10 kron nazaj. Tako je bila ženska, ki je bila pri menjavanju kron v lire na izgubi, opeharjena še za približno 15 kron!

In vse to se godi pred očimi postave!

Na kolodvoru imamo namreč: 1. državno policijo, 2. vojaško policijo, 3. vojaško kolodvorsko poveljstvo in 4. orožništvo.

V koliko se moremo zanesti na poslednje, ne vemo; znano je n. pr., da se pred kratkim prigojilo, da je neki orožnik, ki je v nekem večernem vlaku pregledoval potne listine, iznašel v nekem samotrem knapeu samo potujočo dekle in se je kaj sumljivo, za službo izvršnega organa docela nedopustno sukal okrog nje. Vojaško po veljavo nadalje skribi samo za vojake in vojaške transporte. Vojaška policija pregleduje listine vojakom kakor tudi civilnih osebam ter jih presestava glede sumljivosti. Kaj dela državna policija, ne znamo. Vemo pa, da imamo na kolodvoru — čudom se čudimo! — zoper tiste prikazni, ki so se že za časa državne, še bolj pa za časa mestne policije odolikovala s popolnim nerazumevanjem svoje nalo ge in kajih delovanje je naš list že ozigosal, dasiravno ne v toliki meri, kakor so zaslužili.

Da so naši vračajoči se Amerikanec in Primoreci vzlie tolikovrstnim in tolikim varnostnim organom na milost in nemilost izročeni vnebovijočemu izkorisčanju, to dejstvo zahteva radikalne odpomoci od poklicanih organov.

S tem smo se le mimogrede do tega vprašanja zdaj ni in ne more taknili tega dela vprašanja, to je priseljenevka in tranzitnega. — Kaj hvaležno bi bilo, da bi razkrili še marsikaterje druge nepravilnosti — ki se gode s tem v zvezi. —

Na vrata trka pa še drugo, — namreč pravo vprašanje izselitve, stromi ni zaspelo, ampak tli tako, po takem starem cofastem načinu Zakriti si oči s prsti pa reči, da da bo pri priliki yzplamtel reševati to prevažno zadevo, bi

Angleški odpuščeni vojaki brez dela. Skupina se je napotila peš iz Manchestra v London iskat dela. — Počitek na poti.

bolj kakor v najslabših takih letih

do golega pokazal, da izseljevanja nimalo ne pozna. Saj je bilo prijatelja po svojem posestvu ter na vse, pretege hvalil svoje lepne in druge naprave. Protiv včeran se je pordečilo nebo, in gost ga je vprašal:

— Kaj pomeni ta rdečica?

— No, — je odvrnil, gospodar, — to je odsey rdečih jagod v mojem vrtu.

Nek častnik je spremljal svojega

znamenitosti, ki so moralna postati nevrijetno visoke vrednosti, karor hitro bi se rastoče glavno mesto zatožirilo do teh posestev.

V svoji oporobi ni Astor pozabil na mesto, ki ga je napravilo bogatim. S svoto \$400,000 je ustanovil Astor knjižnico. Več tisoč dolarjev pa je zapustil do-

WSS WSS WSS WSS WSS WSS

WSS WSS WSS WSS WSS

Zgodovina prvega Astorja

(Nadaljevanje z 2. strani.)

la države, kjer je obiskoval Indijance ter zamjenjava svoje drobnarje za dragoceno kranje.

Krza je pripravil nato sam ter jih poslal v London napred. Šel je v London sam s povo posiljanje ter sklenil tam trgovske stike z različnimi krzarskimi tvrdkami v Londonu. Prinesel je nazaj s seboj precej muzikalnih instrumentov, za katere je našel tukaj vedno odprt trg.

Zivel je nad svojo majhno prodajalno na Water Street in njegova mlada ženka mu je pomagala pri delu.

Korak za korakom je trgovina naraščala. Vsak korak, katerega je storil, je proračunal vnaprej z veliko skrbjo, ne da bi pustil na strani niti najmanj posameznost. Kmalu se je preselil iz svoje majhne prodajalne v večjo, na Broadway, kjer je stala pozneje staria Astor House. Krza, na katera je plaečeval Astor tukaj po en dolar, so prodajali v Londonu po šest dolarjev in sličen dobček je imel tudi od muzikalnih instrumentov, katere je kupoval v Clevelandskih konvencajih, glede katerih so se sprli delodajalcem in delave.

Naslednje številke so bile izdane danes v glavnem stanu premogarskih unij.

Skupno število rednih članov unij koncem avgusta v premogarskih okrajih mehkega premoga je bilo naslednje:

Okraina št.	Ozemlje	Članstvo
2	Centralna Pa.	39,647
52	Zapadna Pa.	36,822
6.	Ohio	42,086
8.	Indiana	1,119
10.	Washington	4,299
11.	Indiana	24,817
12.	Illinois	79,176
13.	Iowa	12,836
14.	Kansas	10,678
15.	Colorado	4,067
16.	Maryland	2,561
17.	W. Virginia	27,306
19.	Tenn. in Ky.	12,6641
20.	Alabama	7,307
21.	Okla. in Ark.	13,503
22.	Wyoming	3,785
23.	W. Ky.	5,447
24.	Michigan	1,667
25.	Missouri	6,372
27.	Montana	4,446
29.	Kanawaha. W. Va.	6,486

WSS WSS WSS WSS WSS WSS

WSS WSS WSS WSS WSS

Vestno zdravilo dela čudeža.

Trinerjeva zdravila uživajo že 30 let nenavadno zaupanje. — Intočito po pravici, kajti vestnost izdelovatelja dobiva zaupanje in poslopljenje pri kupcih. Zdaj je bilo potreba nekoliko zvišati cene. — Mi smo se dolgo časa zoperstavljali naraščanju cen vseh potrebačin in razpošiljanja, toda novi vojni davki so nas prisilili nekoliko zvišati cene. — Vsak prijatelj Trinerjevih zdravil bo izprevidel, da mora tudi lekarji plačati več, če smo mi prisiljeni plačati več in da se temu na noben način ni mogoče izogniti. — Toda izvrstna kakovost in pristnost Trinerjevih zdravil bo v polni meri zadostila vsakega odjemalca.

TRINER-JEV ameriški Elixir grenkega vina

ima vse tega tako izvrstne uspehe, ker povzroča, da izgubi bolezni svoje izvore. Devetdeset odstotkov vseh bolezni ima izvor v želodcu. Trinerjev Ameriški Elixir očisti želodec in odstrani iz črev vse zaledne stvari ter strupene substance, ki so izvor uničujočih bacilov, ter uničujejo redno odelovanje črev. V Trinerjevem zdravilu ni nobene kemikalije, pač pa samo izvrstna grenka zdravila zelišča in rdeča vino. Pri zaprtju, nepravili, glavoboli, migreni, nervoznosti, splošni oslabelosti ter pri posebnih želodčnih slabostih, pri premeni živiljenja žensk ali pri majnarjih in drugih delavcih, ki vdihavajo pline, se bo vamko lahko prepričal o učinkoviti vrednosti tega zdravila.

V vseh lekarnah.

TRINERJEV LINIMENT

prodre vedno v pravi sedež bolezni in vsled tega je pri revmatizmu, nevralgiji, revmatičnih boleznih, okorelosti udov itd. njegova pomoč hitra in uspešna. Nadalje je tudi izvrstno sredstvo proti izvinjenju, napetosti, oteklinam itd. in po vdrgavanju mišic, po kopeli nog odstrani vso utrujenost. V vseh lekarnah.

TRINERJEV ANTIPUTRIN je zelo uspešno in pomirjujoče antisepčno sredstvo za splošno zunanjno uporabo. Uporablja se za grljjanje, izpiranje ust, izpiranje ran, ulje itd. V vseh lekarnah.

Zadnja najvišja odlikovanja podeljena Trinerjevim zdravilom na mednarodnih razstavah: Zlata Svetinja — San Francisco 1915, Grand Prix — Panama 1916.

JOSEPH TRINER,
Manufacturing Chemist,

1333-1343 SO. ASHLAND AVE.

CHICAGO, ILL

Reporter.
Reporter Smekles, o katerem je bilo znano, da zaklada svoj list najrajše s poročili drugih listov, je prišel nedavno k nekemu žurjanu.
— Kaj želite, gospod?
— Dajte mi škarje.
— Škarje, zakaj?
— Za pisati.

MRTVI KAPITALI

vatski spisal JOSIP KOZARAC

(Nadaljevanje.)

"Kakor da bi se moglo mlademu človeku zabraniti in zameriti da kak trenutek preživi lepeš in po svoji volji", je bila končno njenja sodba o tem ter je s svojim še vedno bistrim, črnorumenim občom pogledala okrog sebe, kadar bi iskal moža, da tudi on sliši njeno mnenje.

V tem stopita v predstoje dva mlada človeka, vsak s paško in utovljenjem zajeem. Starši, gospodarski pristav Vladko Leščič, je poljubil gospe Matkovičevi roko, dačim je drugi, mlajši sin Matkovičev, gimnazijec Vinko, shranil puški in obesil zajez. Mladica sta bila oblesenata na način, ki se mu navadno pravi "genitalnered", bolje rečeno: mladina, svežina in veselina možem je pristala najbolj odrgnjena oblike lepeš, nego ovanelemu staremu najhujšemu fraku.

"Nadejam se, da namu milosti va ne zameri, ker sva tako. Najrajši bi bil, ako bi se mogel obledi v tak paš, kakor ga je imel včeraj naš debeli gospod ravnatelj na sebi: zamotal se je namev v njo od glave do pet. Njegovi obledi se ne more kaj zameriti, ker va žen te dolge suknje in kape ničem na njem videl nicaesar drugega... A takaj na meni suknjič z mestnim ovratnikom, telovnik s komaj tremi gumbi, hlače na levi nogi razigrane — česar v ostalem nisem jaz kriv, nego oni zajec tam — in naposled še nekoliko nakriveni čevlj, ki, ako je še pravieva na svetu, petindvajsetletnemu gospodarskemu pristavu še vedno dobro pristojajo."

Temu krojačkemu analiziranju so se vse smejali, a najslaje Leščič sam s svojim duhovitim utripanjem oči in usten. Pri vsem tem sečnem smehu je gospa Matkovičeva vendar pomisnila, da bi njen Lujo česa takega nikdar ne govoril, in nehote ji je stopila pred egi njegova najmočnejša temno-črna eleganta oblike, v kateri je bil v Veliki noči doma.

"A na klobuk si pozabil", reče Vinko in dvigne mehki lovski klobuk, dajajo mu vskrovstvo oblike, stezajoč in raztezajoč ga. — "Škoda, da ga ni videl Ovidij, govorov bi napisal kakih deset onih budalstek metamorf več!" se nasmeje Vinko, ki se je lahko sedaj po milj volji maščeval nad solskimi klasiki. Bilo mu je veliko lažje, iz grmovja, razprostirajoče ga se čez sto oral, prepoditi zajec, nego v polečem Ovidijevem dištihu najti samostalniku pripadajoči glagol.

Po žilih obeh mladcev je brizgalna ona objestna mladenička kri, m ona dušavna "oga", ki jima je spajala duši, še je povečavača to razposajeno šalo in radost. Vinko je odšel v kuhinjo in si prinesel kavo, mleko in kruh sam, žvečoč tudi eno skorječ kruha, ki so časte materi, mlaškaje pri tem z jezikom, kar je pričalo o posebnem teknu in zdravju.

"Vinko, Bog s teboj! Kako pa ješ — do seu se silsi, kako grizeš!..." Gospa Matkovičeva se je hotela od ženjena prekrizati, a radi Leščič si je premislila še o pravem času.

"Kako pa naj jem, ko sem lazen!... Pojdi, Vladko, sem — kaj nas hriga! Kdor je tri ure letel po lovu, ta ne vpraša, kako se je po najmočnejši etiki!..."

Sedla sta drugi kraj mize, natakala si sama kavo in si mazala kruh s surovim maslom ter nista pustila tega Anki, ki je hotela posreči vsoj Leščiču.

"Prosim, gospodična, ne trudite se, tako je bolje!", odvrene Leščič s nezdobjo, ki je ni bilo v njegovih dosednjih besedah.

"Ko bi se le tudi kava mogla jesti s prati", reče zopet Vinko.

Ko sta se okrepčala, jima je očitata gospa Matkovičeva, zakaj sta dve noči prenočila na skedenju, domov naj bi bila priza, kakor se pristaja mladim ljudem.

"Bog ve, kaj tam delata —?"

Nato se jame Leščič opravičeva, da je ena skupina delavec, žele ob desetih po noči živila žito, tako da je moral biti neprestano vek, ki prespi tri noči na zraku kažejo za ono težko, negroductiv-

Nesreča na newyorški nadcestni železnici. 3 osebe so bile mrtve, več ranjenih.

na gumnu, in ni mogel vzeti na svojo dušo, da bi pastil tristo mernikov pšenice kočarjevi skribi — in to je bilo vrok, zakaj nista prišla prvo noč domov. Drugo noč sta prenečevala tam zato, ker je zvezel, da namerava priti ravatelj pregledovat delo, in je hotel biti zato na skedenju od zore do mraka.

Male prej razbrzani mladeč je govoril sedaj tako resno, da se je videlo, da razen one togle, iskrene žale biva v njem tudi neko drugo čustvo, ono čustvo dolžnosti, ki tudi najmanjšo nalogu umeva pojeni resnobi in važnosti.

"Gospod ravnatelj, vas je gotovo tudi povalhal t." "

"Srečen sem, da me ni odpustil, ker ne vem, kaj bi se pri tem našem gospodarstvu moglo pojaviti. Nas vse bi trebalo polesiti, zanesiš na ravnatelja pa do kocja — ravnatelja seve najpozneje!"

To je bilo uprav divno! Mi trije stojimo pred kupom slame, a v slami, bei ravnatelju pred nosom cela pest zdravega, neizmazljenega klesja. Stal sem kakov na iglah, zakaj ujegovo nadzorovanje nima

drugega namena, nego da se prepriča, ali je slama dobro prenaredena, da bi ne ostajalo zrnje v slami — to je vsa kontrola. In zdelo mi je: Sedaj pa sedaj mu ob

stanu oko nad tem neizmazljencem klasjem. Yes nestrenen se domislil,

napsled v rečem: "Dovolite, magnificie, da vam odženem smrdljivega Martina z vratul!" On: se

na stresi ne, in, pripognivši se, mi obrne hrbot — a jaz zgralim

v tem hipu ono klasje ter z njim udarjam magnifikusa po hrbotu, da

ni niti eno zrno ostalo v klasu. V zahvalo me potrka po ramu, češ, da dobro mlatin in da dobro dejam! Smrdljivega Martina svedca ni volio... Tudi pozneje se je hotel napram meni pokazati dobrotnega ter me je kolegialno

vprašal, koliko konj zahteva da našnja znanost, da se ravnivalno iznati križ žita, naglašuje posebno besedo: racionalno. Nato

sem, da bi me ne požela zemlja od

strem, da nekaj jedljati o parnih strojih in kaj vendar žele drugega.

"No, vem, vem", reče on, "ali stroj všeč konji...". Nato sem zopet začel nekaj govoriti, da izvlečem sebe in njega iz škripev, in konjskih silah. "Naravno, naravno — prav imate, niso vši konji enaki. Štajerec je dvakrat močnejši od slavonskega konja; matančno te to ne dám nikoli določiti..." In vnovič me potrka po ramu, kakor da sva se povsem zdimila v nazorih."

Dočim se je Vinko temu pripovedovanju smejal iz vsega grla, so se Leščič le oči duhovito iskrile in okrog usten mu je igral nasmešek, kakov je viden samo pri ljudeh, ki so si v svesti svoje duševne premoči. Gospa Matkovičeva se je smejala z onim interesantnim, nekoliko škodoželnim našmehom, s katerim se smeje samo žena mlajšega uradnika neznanju starejšega ali predpostavljenega, a gospodčino Anko je, kakor se je videlo, bolj zanimal način priovedovanja nego dičvar samsa. Njen fini, komaj viden nasmešek je bil zelo sličen Leščičevu. One nekaj, kar se je ob Leščičevem priovedovanju kretalo med njima, da smo s celo našo družbeno gospodarstvo zasečeli delati od zgoraj, mesto od zdolaj, in vam je sedaj naravnop ne pojmljivo in nečastno, zakaj nekateri — a med temi tudi jaz — beže z one visine dol, ker so uvideli, da jih je tare gori preveč, da je jelo tam posušati pretešno, da se tam začenjajo dušiti in rušiti. In akoravno se to že preveč dobro opaža, vendar jih hiti na stotine dan na dan tja gor, ker smatrajo ono tesno življenje, ono glodanje kosti za edino dobro eksistenco samo zato, ker je na visokem vidiku; dočim je oni dolini položaj, kjer še imajo vsi dovolj prostora, da se učebno razmestijo, še vedno prezirani in omalovaževani. Med onimi gori razumevam oni razred naše družbe, ki živi od siromasnih subih krajcev, ki se mu mesečno od-

no delo, ki se vsako leto zlagajo v najde drugega go-pedarja. Oni

pisarniške akte, da ga tam grizejo molji. To so takozvana gospoda,

a v resnici niso drugo, nego zadni hlapec — zakaj vsek drugi hlapec, ali odide od enega gospodarja, najde se isti dan drugega, dočim eden od gospodov hlapecov, ki

je enkrat odpuščen, redko zopet

(Dalje prihodnjie)

Novice iz Jugoslavije

Staroslovenska služba božja

spominja na dr. Žerjavovo črno. V mariborskih cerkvah se uvede novo slavenska služba božja. Gorica je zvesto in pošteno služi postar Alojzij Sturm. Ker pa knezoško Napotnik, da nima nič da je želestvo storilo neodpuščljiv atentat nasproti samemu sebi."

"To se vam samo tako zdi! Ali predstavite si prostorno in visoko spalnico, s široko, masivno posteljo, s tigrovo kozo, električno razsvetljavo in vso ostalo udobnostjo, ki si jo je ustvarila moderna družba — pa primerjajte to z vašim slammatim ležiščem na skedenju," je dejala zanosno gospa Matkovičeva.

Celovec in Beljak sta naša zgodovinsko in po svoji legi že nedkdaj! Le zavist in trmočnost ni dovedla mestnih skrijev do jasne zameti. Bolj in bolj pa uvidejajo in čutijo, da brez nas ne morejo živeti da si niso po svoje utrijevemo stalische ter stojimo od njih nedvorni na lastnih nogah. Celovški list "Freie Stimmen" izliva zadnji snrad in

stra naša zgodovinsko in po svoji legi že nedkdaj! Le zavist in trmočnost ni dovedla mestnih skrijev do jasne zameti. Bolj in bolj pa uvidejajo in čutijo, da brez nas ne morejo živeti da si niso po svoje utrijevemo stalische ter stojimo od njih nedvorni na lastnih nogah. Celovški list "Freie

Stimmen" izliva zadnji snrad in strap s tem, da poroča s "Stimmen aus der A-Zone" gorostasne degodljive o pomanjkanju živil, draginj itd. v Jugoslaviji. Ta poročila so tako, da po nelogičnem sestavu in lični vsebinai najprej nekje same ena drugo pobijajo. Kdor jih pazljivo čita, spozna tako njih klaverini namen: beganje

je napravil keroški rojak dr. Roštjan Štefanbach. Svojo pisarno povlači na 200 do 400 odstotkov, drž moralo odobriti ministrstvo narodnega zdravja, katero začasno upravlja soc. minister Korač.

Lekarniška draginja

Naredbo, s katero se uvaja srbski lekarinski tarif tudi za Slovence in so s tem cene zdravilom povlačile na 200 do 400 odstotkov. Drž moralo odobriti ministrstvo narodnega zdravja, katero začasno upravlja soc. minister Korač.

Odvečnički izpit

je napravil keroški rojak dr. Roštjan Štefanbach. Svojo pisarno povlači v Borovljah.

Nove izdaje

V Ljubljani je izšla knjiga "S poti", katero je pisal Izidor Čankar. Je to zanimivi, v obliki potopisa oči Italiji, ki nudi vse polno zanimivosti za unetnik in za vse one, ki se zanimajo za staro kulturo te dežele. Knjiga je pisana silno živo in zanimivo, polna je lepot in novega razdoblja. Broširana stane 8 krov. Naroča se pri Novi založbi v Ljubljani.

"Cirilica" Navodilo za čitanje in pisanje srbsčine v cirilici. Cena 2 K 70 v. Ta knjizica je ravnovesna izdaja in se dobi v Jugoslavski knjigarni v Ljubljani. Nujno je potreben vsakemu, ki se hoče privučiti srbskemu jeziku in čitanju cirilice.

Namesto, da bi videli našo vladu delati na to, da bi napredovali, kakov je sedaj potreben, pa nas nekateri osebnosti v vladu na najnepriratnejši način napadajo, samo za to, ker se politično nismo izjavili. Nismo in se tudi nečemo. Mi hočemo tudi v bodoče delati za korist države, a ne za posamezne osebnosti in stranke, ker bi nas to upropastilo. V Belgradu bomo vladu obširno raztolmačili naš položaj. Ob tej priliki piše subotski "Neven" med drugim:

— Namesto, da bi videli našo vladu delati na to, da bi napredovali, kakov je sedaj potreben, pa nas nekateri osebnosti v vladu na najnepriratnejši način napadajo, samo za to, ker se politično nismo izjavili. Nismo in se tudi nečemo. Mi hočemo tudi v bodoče delati za korist države, a ne za posamezne osebnosti in stranke, ker bi nas to upropastilo. V Belgradu bomo vladu obširno raztolmačili naš položaj in dokazali, da smo vedeni delati da našo državo, a ne kakor gotove osebnosti za — svojo korist.

Pomanjkanje šolskih knjig v Srbiji

je tako občutno, da abecednika skoraj ni več najti, a po gimnazijah ima mnogokrat posamezen razred samo izvod kakve nene knjige, tako da mora profesor narekovati stran za stranjo, da si učenci napišejo neno snov. Da bi se

pomanjkanju čim prej odpravilo, je izdaleno učeno ministrstvo določenje, da smejo pisci prejšnjih učnih knjig založiti nove izdaje kjer in kolikor hočejo.

Tovarna stekla

V Belišču v Slavoniji je ustanovljena tovarna stekla s kapitalom združenih slov. trgovcev.

Združitev srbskih denarnih zavodov

v Slavoniji, Baranji, zapadnem Sremu in zapadni Bački se v kratkem izvrši z ustanovitvijo Srbske centralne banke v Osijeku.

Ozdravi kata mehurja in odstrani vse v 24 urah.
Vsaka pilka MIDY nosi ime MIDY
Varuje se ponaredbi
Na podlagi vseh likovnih

NATI ZASTOPNIKI.

(uprave mohamedanskega verskega premoženja) v Bosni in Hercegovini so postavljene pod neposredno nadzorstvo ministrstva za

Vakufske uprave
(ga premoženja) v Bosni in Hercegovini so postavljene pod neposredno nadzorstvo ministrstva za

Natija zastopnik.

GOZDNI ROMAR

FRANCOŠKI SPITAL GABRIEL FERRY.

Na "Glas Naroda" prevedel G. P.

69

(Nadaljevanje.)

Preje moramo uveljaviti še par varnostnih odredb, — je rekel Bois-Rose. — Odpocite si nekaj trenutkov, — dokler ne bomo razbili tega otoka ter ga prepustili reki. Treba je, da ne najdejo Indijance nobenega našega sledu.

Vsi trije so se lotili dela. Plavajoči otok je bil že vsled sunka ob breg preeci omajani ter se ni dolgo časa ustavljal združenim naporn lovevem. Kmalu ni ostalo ničesar od otoka, za kogega zgraje nje je rabila narava toliko let.

Ko je izginila zadnja veja izpred oči lovevem, je Bois-Rose s pomočjo Pepeta zopet postavil pokone travo, da izbriše tem potom zadnjo sled ter dal znamene na odhod.

Največji in najmočnejši med štirimi begunci je šel prvi v vodo in sicer dosti daleč od brega, da bi ostala nobena sled in da bi morali Indijanci doravnati, da so se vozili še naprej z otokom. Počud je bil zelo naporen, a kljub temu so prišli eno uro pozneje na mesto, kjer sta obe reki tvorili delto in kjer je moral ležati Zlata dolina.

Napočil je dan. Jutranja zora je vstala na iztočnem nebu. Si va polutemu je sledila popolni temi. Na srečo pa ni bil rokav reke, skozi katerega so merali bresti, preveč globok. Glavna masa vode se je vlivala v drugi rokav. To je bil srečen slučaj, kajti ranjeni gambusino bi povzročil dolgo zamudo, predno bi mogel priti s plavjanjem na drugi breg.

Bois-Rose ga je vzel na svoja ramena. Vsi trije so šli v vodo, ki jim je segala komaj do kolen. Gorska veriga meglenih gora je bila oddaljena le še eno miljo od one točke, v delti, kjer so se ravno nahajali in po kratkem odmoru so vsi štirje pričeli korakati naprej.

Kmalu pa so dobila tla drugačno obliko. Po finem pesku (kajti klin ali delta je bila tekom gotove dobe v letu preplavljenja) so sledile globoke kotline in struge ludournikov, ki so hrumeri v deževni dobi zgora. Mesto dolgega in ozkega roba vrb, ki senčijo breg izsušenih rek, so se dvignale skupine zelenih hрастov in celo pokrajina je menjala na gorsko verigo, ki je nosila ime "Meglne gore".

Tam so se potniki za trenutek ustavili. Pogled na to pokrajino iz zrcalja je bil eden in obenem slikovit. Redkodaj so nože belega človeka stopile na ta nedotaknjena, deviška tla čudovite divnosti. Edinole Marko Areljanos in Kučiljo sta prodrila do semkaj. Kot v velikanskih cerkvah, ki so polne božjega veličanstva, tako je tudi v tej divji pokrajini glas človeka zvenel manj polno.

Te v češno meglo zastre gore so bile tudi sedaj, ko je sonce esvetljevalo ravnino naokrog, pokrite z gosto meglo kot da skriva na svojih vrhovih neprodirene skrivnosti.

Soglasno z izjavami potnikov švigejo včasih pod jasnim nebeskim obokom skozi meglo na teh gorah bliški. Takrat je čuti daljnega gromenja, ki se odvija od gore do gore. Ti odmevi prepijajo s svojo strah vzbujujočim glasom šumenje vodopadov, ki posijojo vodo v prepade. Človek bi misil, da se bore v globini zemlje med nebo duhovi, nevidni stražniki skritih zakladov in da zakriva s globo in indijsko pravljico, ta odeja mogle nedostopno stanovanje gospodarja gora.

Sedemintrideseto poglavje.

PRST BOŽJI.

Medtem pa sta izmučenost in bolečina popolnoma premagala gambusino. Ker je bilo neobhodno potrebno, da ne izve ničesar o položaju Zlate doline ali sploh o nje obstoju, sta sklenila Bois-Rose in Pepe zapustiti ga sedaj za par ur, ker je bil na varnem ter porabiti ta čas za ta, da obiščeta kraje, kajih opis je dobil Fabijan oči svoje krušne matere.

— Čuj, dečko moj, — je rekel Bois-Rose Gayferosu. — Brez dvoma smo vam dali doči dokazov našega priateljstva in naše načinjenosti, da vas lahko pustimo tukaj za pol dneva ali za celi dan. Mi moramo izvršiti še nekaj posebnega, za kar je treba treh odločnih mož. Če bomo danes zvečer ali zjutraj še živi, se bomo vrnili semkaj, če pa ne, ... Gotovo razumete, da to ne bo naša krivida. Tukaj je voda v posušeno meso in vspričo te zaloge vam bo štiriindvajset ur hitro poteklo.

Lahko je razumeti, da je ubogi ranjene brez obotavljanja privolil v to ločitev, kajti velikodušni lovec mu je dal ponovno in slovesno obljubo.

Predno vas zapustimo, moram še nekaj zahtevati od vas, — je rekel Kanadeec. — Če bi kak slučaj privedel vaše tovariše, od katerih ste se ločili na takoj žalosten način, tod mimo, zahtevam od vas v takem slučaju pri izvelicanju vaše duše, da ne izdaste nikomur njih našega bivanja v tej okolici. Kar se tiče vašega bivanja, ga upravičite kot veste in zname.

Gayferos je obljubil, da se bo ravnal po navdihih svojih rešiteljev in trije prijateljev so se nato odstranili hitrih korakov.

Bois-Rose je bil na tem, da izpolni eno svojih najbolj vročih želja in naj bi bile posledice tega koraka še take, — da namreč obogati svojega otroka in da združi z bodočim premoženjem Fabijana še neizmerne zaklade. V svojem navdušenju pa je pozabil, da b zavojevanje Zlate doline postavilo še nadaljnjo seč med njega in Fabijanom.

Tudi Pepe je bil srečen na tem pohodu. Bil je pripravljen po svojih močeh zopet popraviti zlo, katero je prizadel družini Mediana. Njegova vest je bila olajšana in njegov korak elastičen. Le Fabijan ni etui nobenega upliva sreče in četrte ure pozneje je prsil svoja spremeljavanja, da se bo odpočil. Vsi trije so sedli na majhen grič, s kogega višine so lahko opazovali pokrajino naokrog.

— No, Don Fabijan, — je rekel Pepe, ki je pokazal z prstom v maso Meglenih gora, — ali niso doble vse noge novih moči vspriče bližnje pokrajini, ki so polne zlata?

— Ne, je odvrnil Fabijan. — Pred vzhodom solnea ne bom napravil niti enega koraka naprej v dotočno smer.

— Ah, — ga je prekinil Kanadeec, — to je nekaj čisto novega Zakaj pač to, če smem vprašati?

— Zakaj? Ker je tukaj prokleto mesto, mesto, kjer je bil umorjen oni, katerega sem pred vami, Bois-Rose, ljubil kot svojega očeta; kar vaju obdaja tukaj tisoč nevarnosti, katerim se izpostavlja le radi mene.

— Kake pa so nevarnosti, katerim bi se mi trije ne upali ustavljati? Ali morejo biti mogoče večje kot so bile one, katerim smo ravni kar udri?

(Dalje prihodnjie.)

Konvencija J. R. Z.

(Nadaljevanje.)

Okraji.

obrazbe, ustanovljenje novih šol, itd.

Cerkve.

1. Cerkev je ločena od države. Vsako versko preprica je svobodno. Krščitev zakonov v imenu vere podlegajo enako pravnim določbam kakor enake krščitve brez poziva na vero. Duhovniki, naj pripadajo katerikoli cerkvi, ne morejo biti učitelji na javnih šolah. Verski pouk je izključen iz javnih šol. Opravlja se lahko v cerkvah, toda nihče ne sme biti prisiljen nanj.

2. Vsaka cerkev se mora sama vzdrževati in ne more dobivati podpore od države, pokrajin, okrajev ali občin.

Civilne svobode.

1. Svoboda mišljanja in besede mora biti zajamečena.

2. Svoboda tiska, združevanja in zborovanja je nedotakljiva. Cenzura se ne sme uvajati pod nobeno pretvezo.

3. Poštno razpošiljanje časopisov je presto pristojbin.

4. Svoboda zborovanja vključuje pravico, da vodijo zbor tisti, ki ga prirede in se prepreči razbijanje zborov od strani drugih, tudi če imajo na zboru slučajno večino. Pravica nasprotnikov je zadostno zavarovana s tem, da lahko sklicajo in prirede svoje lastne zbrane, ki so enako imuni.

5. Vsak državljan ima pravico ustanavljati društva in biti njih član. Poslovanje društev in organizacij vsake vrste je svobodno. Za pregreške društev in njih članov so merodajni navadni kazni.

(1-4-11)

6. Volilno pravico v Jugoslaviji ima vsak državljan brez občinstva na spol od dovršenega dvajsetega leta za vse javne zastope.

7. Pasivno volilno pravico ima vsak državljan — možki in ženske — od dovršenega petindvajsetega leta.

8. Vse volitve so tajne. Ustavodajna skupščina je poklicana, da sklene zakone, ki zavarujejo popolno svobodo vsakega volca in kožni za vsako eventualno kršitev volilne svobode. Vse volitve, izjemši nadomestne, se vrše ob enem času. Volilni dan je državen praznik.

9. Volilni katastri za državo, pokrajine in za okraje in občine, ki štejejo najmanje tridesetisoč prebivalcev, se sestavljajo po poklicih. Voli se na podlagi teh katalogov tako, da odpade na enako število zastopnikov.

10. Pasivno volilno pravico ima vsak državljan — možki in ženske — od dovršenega petindvajsetega leta.

11. Vse volitve so tajne. Ustavodajna skupščina je poklicana, da sklene zakone, ki zavarujejo popolno svobodo vsakega volca in kožni za vsako eventualno kršitev volilne svobode. Vse volitve, izjemši nadomestne, se vrše ob enem času. Volilni dan je državen praznik.

12. Volilni katastri za državo, pokrajine in za okraje in občine, ki štejejo najmanje tridesetisoč prebivalcev, se sestavljajo po poklicih. Voli se na podlagi teh katalogov tako, da odpade na enako število zastopnikov.

13. Pasivno volilno pravico ima vsak državljan — možki in ženske — od dovršenega petindvajsetega leta.

14. Vse volitve so tajne. Ustavodajna skupščina je poklicana, da sklene zakone, ki zavarujejo popolno svobodo vsakega volca in kožni za vsako eventualno kršitev volilne svobode. Vse volitve, izjemši nadomestne, se vrše ob enem času. Volilni dan je državen praznik.

15. Pasivno volilno pravico ima vsak državljan — možki in ženske — od dovršenega petindvajsetega leta.

16. Vse volitve so tajne. Ustavodajna skupščina je poklicana, da sklene zakone, ki zavarujejo popolno svobodo vsakega volca in kožni za vsako eventualno kršitev volilne svobode. Vse volitve, izjemši nadomestne, se vrše ob enem času. Volilni dan je državen praznik.

(1-4-11)

Osebna svoboda.

1. Vsak državljan in prebivalec v Jugoslaviji užva popolno osebno svobodo, dokler se ne pregrevi proti veljavnim zakonom. Njegovo stanovanje je nedotakljivo.

2. Aretacija ali hišna preiskava zradi pregreška ali zločina ali opravičenega suma je dovoljena le na podlagi sodniškega odloka. V vsakem slučaju aretacije ali hišne preiskave se mora prizadetemu povedati vzrok; prilika, da si okrepi skrbni pravnega zastopnika, se mu ne sme na noben način ovratiti.

3. Pisemska tajnost je nedotakljiva.

4. Država je dolžna za popolno varstvo svojih državljanov v tujini.

5. Država je dolžna za popolno varstvo svojih državljanov v tujini.

6. Država je dolžna za popolno varstvo svojih državljanov v tujini.

7. Za pokritje stroškov služijo države:

a) Dohodki iz podjetij, ki se ukončajo primerno predlagane za pravljico nacionalna, bodisi od izboljšanja ponuka, razširjenje iz-

b) Davki in carine.

8. Za pokritje stroškov služijo države same, ali pa od socialnih

(1-4-11)

SLUŽBO ŽELI

Slovenka, najraje v bližini mesta Atlanta, Ga. Ne ozirat se na delo, ampak želim stalno službo, ker vsak dan je vodljivo načelo.

Siško: F. K. Z., Box 341, Denellen, Middlesex Co., N. J.

(1-4-11)

FARMA NA PRODAJ

WILLARD, WIS.

160 akrov najboljše zemlje, eno miljo od železnice in večlike slovenske naselbine, pošte, prodajalni, sirarne, celarke in žole id.

Okrog poslovne izdružine 30 akrov iz-

orne, ostalo gozd. Poceni.

L. W. KUHLMANN, WILLARD, WIS.

(1-4-11)

VAŽNO NAZNANJE.

Pisarna Jugoslovanske gene-

ralnega konzulata v New Yorku

je preselila iz hiše št. 436 W

23. St. v razširjenem prostoru Srbskega doma v New Yorku. Kdor ima s konzulatom kaj opravka,

naj se obrne na slednje naslov:

Consul: General of the King-

dom of the Serbs, Croats and Slovanes, 443 W. 22 St., New

York, N. Y. od 9 do 12 dopoldne.

(15-10-15-11)

Upozornjava Glas Naroda.

Phelps Črta

Direktno potovanje na Gr-

ško ali na Trst.

Cosulch črta parnik Argentina —

Novi ameriški parnik — v svr-

bojov novembra.